

J.F.P.R. प्रकल्पांतर्गत शेतकरी उत्पादक कंपन्यांना फिरता निधी (Revolving Fund) देण्यासाठी तयार करण्यात आलेल्या मार्गदर्शक सुचनांना व राष्ट्रियकृत बँकेत स्वतंत्र बँक खाते उघडण्यासाठी मान्यता मिळण्याबाबत.

## महाराष्ट्र शासन

सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: बासप्र-०८१६/प्र.क्र.१३०/२१-स

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

दिनांक : ०९ फेब्रुवारी, २०१७

### वाचा-

१. शासन निर्णय क्रमांक: सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग क्र.बासप्र-२००८/ प्र.क्र.४६/२१-स, दि.२९.१०.२०१०
२. वित्त विभागाचा शासन निर्णय क्र. डी.डी.ओ.१००५/प्र.क्र.५/कोष-प्रशा-५, दिनांक २९.०८.२००५.
३. प्रकल्प संचालक (JFPR),AIDIP प्रकल्प, पुणे यांचे पत्र क्र.जेएफपीआर/ सुधारित आराखडा/ ४४३/ २०१६, दि.२३.०८.२०१६

### प्रस्तावना -

आशियाई विकास बँकेच्या अर्थसहाय्याने राज्यामध्ये कृषि व्यापारविषयक पायाभूत सुविधा विकास गुंतवणूक प्रकल्प Agribusiness Infrastructure Development Investment Programme (AIDIP) राबविला जात आहे. सदर प्रकल्पांतर्गत नाशिक व औरंगाबाद-अमरावती या दोन एकात्मिक मुख्य साखळ्यांमधील एकूण १४ स्पोकमधील शेतकऱ्यांच्या क्षमता विकासासाठी आशियाई विकास बँक सहाय्यित गरीबी निर्मूलनासाठी जपानचा निधी (Japan Fund for Poverty Reduction - J.F.P.R.) या प्रकल्पांतर्गत निधी प्राप्त होण्यासाठी आवश्यक ते करार करण्यास शासनाने दि.२९.१०.२०१० रोजीच्या शासन निर्णयानुसार मान्यता दिलेली आहे. त्यानुसार दि. ०८.१२.२०१० रोजी करार करण्यात आलेला आहे. जेएफपीआर प्रकल्पांतर्गत फिरत्या निधीच्या निर्मितीस, त्याबाबतच्या मार्गदर्शक सुचनांना व शेतकरी उत्पादक कंपन्यांना फिरता निधी वितरीत करण्यासाठी प्रकल्प स्तरावर राष्ट्रियकृत बँकेत स्वतंत्र बँक खाते उघडण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

### शासन निर्णय -.

- अ. जपान दारिद्र्य निवारण निधी (जपान फंड फॉर पॉव्हर्टी रिडक्शन - JFPR) लहान शेतकऱ्यांना बाजारपेठ उपलब्धता सुधारणा या प्रकल्पा अंतर्गत स्थापन केलेल्या शेतकरी उत्पादक कंपन्यांना प्रत्येकी १९४५० USD (रु. १२,७५,०००) प्रमाणे रु. २,२९,५०,०००/- इतक्या रकमेच्या फिरत्या निधीची निर्मिती (Revolving Fund) करण्याकरीता या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.
- ब. वित्त विभागाच्या संदर्भ २ येथील दिनांक २९.०८.२००५ च्या शासन निर्णयामधील तरतूदीनुसार व सदर शासन निर्णयासोबतच्या जोडपत्र "एक" मधील बँकाच्या सूचीमधील कोणत्याही एका बँकेत खाते उघडून त्या बँक खात्यावर फिरत्या निधीची रक्कम ठेवण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

क. फिरता निधी वितरीत करण्याची कार्यपद्धती, ज्या बाबींसाठी निधी वितरीत करावयाचा आहे त्या बाबींची माहिती, निधी मंजूरीची प्रक्रिया व निधीची परतफेड इत्यादीबाबत सोबतच्या “परिशिष्ट अ” मध्ये नमूद केलेल्या मार्गदर्शक सुचनांना शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदर शासन निर्णय नियोजन व वित्त विभागाच्या मान्यतेने व वित्त विभागाच्या अनौसं क्र.३८/१७/व्यय-२, दिनांक ०४.०२.२०१७ व अनौसं क्र.१९/१७/कोषा-५, दिनांक ०६.०२.२०१७ अन्वये प्राप्त मंजूरीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या [www.maharashtra.gov.in](http://www.maharashtra.gov.in) या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक क्र. २०१७०२०९१५१७१३७५०२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

( का. गो. वळवी )  
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मंत्री (पणन), मंत्रालय, मुंबई
२. मा.राज्यमंत्री (पणन) मंत्रालय, मुंबई
३. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/(पणन/वित्त/नियोजन), मंत्रालय, मुंबई
४. पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य पुणे
५. प्रकल्प संचालक, कृषि व्यापारविषयक पायाभूत सुविधा विकास गुंतवणूक कार्यक्रम प्रकल्प, मार्केट यार्ड, गुलटेकडी, पुणे
६. कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ, पुणे
७. महालेखापाल, लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता, महाराष्ट्र-१, मुंबई
८. महालेखापाल, लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता, महाराष्ट्र-१, नागपूर
९. सहसंचालक, लेखा व कोषागारे, संगणक कक्ष, ५वा मजला, नवीन प्रशासन भवन, मंत्रालयासमोर, मुंबई ३२.
१०. निवासी लेखापरिक्षण अधिकारी, मुंबई
११. अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.
१२. वित्त विभाग (व्यय-२/शासन हमी/अर्थसंकल्प-१३), मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१३. अवर सचिव/कक्ष अधिकारी (१७-स/रोखशाखा), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.

## “परिशिष्ट अ”

(शासन निर्णय क्रमांक: बासप्र-०८१६/प्र.क्र.१३०/२१-स, दि. ०९.०२.२०१७)

### “जपान फंड फॉर पॉवर्टी रिडक्शन” (JFPR) अनुदानीत “लहान शेतक-यांना बाजारपेठेशी जोडण्याचा कार्यक्रम” अंतर्गत फिरत्या निधीची निर्मिती (Revolving Fund) करण्याकरिता मार्गदर्शक सूचना

१. “लहान शेतक-यांना बाजारपेठेशी जोडण्याचा कार्यक्रम” या प्रकल्पाच्या पहिल्या टप्प्यात १८ शेतकरी उत्पादक कंपन्यांची स्थापना करण्यात आलेली आहे.
२. या कंपन्यांचे सक्षमीकरण होऊन प्रकल्प संपल्यावरही त्या निरंतर कार्यरत रहाव्यात म्हणुन प्रकल्पाला मिळालेल्या २ वर्षांच्या वाढीव मुदतीत क्षमता विकासाचे कार्यक्रम राबवले जाणार आहेत.
३. यामध्ये -फिरत्या निधीची स्थापना हा एक घटक आहे. या शेतकरी उत्पादक कंपन्यांसाठी Farmer Producer Company (FPC) प्रत्येकी १९४५० USD (रु. १२,७५,०००/-) प्रमाणे (एकुण रु. २,२९,५०,०००) तरतुद करण्यात आलेली आहे.
४. प्रकल्पासाठी केलेल्या आर्थिक तरतुदीमध्ये फिरत्या निधीसाठीची तरतुद समाविष्ट आहे. राज्य शासनामार्फत सदर तरतुद प्रकल्पास वितरित झाल्यावर ती स्वतंत्र खात्यात वर्ग करण्यात येईल.
५. त्यानंतर तेवढ्या रकमेची प्रतिपुर्ती आशियाई विकास बँकेकडून शासनाला १०० टक्के अनुदान स्वरूपात होईल. त्यामुळे शासन निधीवर कोणताही आर्थिक भार पडणार नाही.
६. शेतकरी उत्पादक कंपन्यांनी केलेल्या परतफेडीच्या रकमेतून या निधीचा पुर्नवापर चालू राहील.
७. फिरत्या निधीसाठी उघडलेले स्वतंत्र बँक खाते हे प्रकल्प संचालक व लेखापाल यांच्या संयुक्त सहीने हाताळले जाईल. या खात्यातून FPC यांना त्यांच्या गरजेनुसार निधीचे वाटप करता येईल. तसेच त्यांचेकडून निधीची परतफेड (repayment) त्याच खात्यामध्ये करण्यात येईल.
८. प्रकल्पाचा कालावधी ३० एप्रिल २०१८ रोजी संपत असल्याने त्यानंतरही शेतकरी उत्पादक कंपनी (Farmer Producer Company - FPC) ची आर्थिक गरज भागविणेसाठी सदर खाते चालू ठेवावे व त्याचे नियंत्रण व कामकाज महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ (MSAMB) पुणे यांचेकडे वर्ग करावे.

#### अ. निधी वितरित करण्याची कार्यपद्धती-

१. शेतकरी उत्पादक कंपनी त्यांना ज्या कामासाठी निधीची आवश्यकता आहे त्याच्या तपशिलासह सविस्तर प्रस्ताव विहित नमुन्यात Grant Implementation Unit (GIU) कडे सादर करेल.
२. या प्रस्तावात कामाचे स्वरूप, अंमलबजावणीचे वेळापत्रक, प्रस्तावित आर्थिक ताळेबंद, निधीचे स्रोत (स्वनिधी/कर्जे/ठेवी इ.), सदस्यांना होणार असलेला फायदा या बाबींचा आवर्जुन समावेश असावा.
३. सदर प्रस्तावाची तपासणी GIU मधील -छाननी समिती करेल व परिपूर्ण प्रस्ताव असल्यास निधी वितरित करण्याचा निर्णय घेईल.

४. सदर प्रस्तावासोबत मागणी केलेल्या निधीच्या सम प्रमाणात रक्कम शेतकरी उत्पादक कंपनी च्या बँक अकाउंटवर जमा केलेचे प्रमाणपत्र त्यांच्या बँक खातेच्या पासबुकच्या सत्य प्रतिसह सादर करेल.
५. निधीची मागणी जास्तीतजास्त चार टप्प्यात करता येईल. हे टप्पे FPC च्या प्रस्तावात नमुद केलेले असावेत. त्यानुसार मागणी आल्यावर FPC च्या खात्यात समप्रमाणात रक्कम जमा असल्यास टप्प्याटप्प्याने निधी वितरीत करता येईल. एकत्रीत निविष्ठा खरेदीसारख्या विशिष्ट कामांसाठी मागणी असल्यास अपवाद म्हणुन एकाच टप्प्यात निधी वितरीत करता येईल.
६. काम सुरु करण्यासाठी पहिल्या टप्प्यात जास्तीतजास्त २५ टक्के निधी वितरित करता येईल. मात्र या टप्प्यातील प्रस्तावित काम पुर्ण झाल्याची खात्री झाल्याशिवाय पुढील टप्प्याचे वितरण केले जाणार नाही.
७. मागील निधीची पुर्ण परतफेड होईपर्यंत नविन निधी कोणत्याही परिस्थितीत वितरित केला जाणार नाही.
८. निधी परतफेड करण्याचा कालावधी जास्तीत जास्त एक वर्षाचा असेल.
९. निधी वितरित केल्यापासुन ३ महिन्यांनंतर परतफेड चालू होईल. परतफेड टप्प्याटप्प्याने अथवा एकरकमी करता येईल. तसा तपशिल प्रस्तावातच देणे आवश्यक राहील.
१०. विहीत मुदतीत वितरित निधी मंजूर केलेल्या बाबीवरच खर्च करण्याचे बंधन FPC वर असेल.
११. सदर निधीचा विनियोग निधी वितरित केलेल्या दिनांकापासून ३ महिन्याच्या आत करणे बंधनकारक असेल
१२. हा फिरता निधी -जपान फंड फॉर पॉवर्टी रिडक्शन- कडुन मिळत असलेले अनुदान असल्याने त्यावर व्याज आकारले जाउ नये. मात्र एक वर्षात परतफेड झाली नाही तर त्यावर ४ टक्के दराने दंडात्मक व्याज आकारावे. व ते उचलेली संपूर्ण रक्कम व दंडात्मक व्याज भरेपर्यंत आकारण्यात यावे.
१३. उचललेल्या रकमेची / निधीची नियमित परतफेड व्हावी व FPC ना त्यांच्या जबाबदारीची जाणीव व्हावी यासाठी इनामहमी (Indemnity Bond) घेण्यात यावा.
१४. फिरत्या निधीसाठी केलेली तरतूद व व्याज रुपाने जमा झालेली रक्कम दोन्ही निधी वितरणासाठी वापरण्यात येईल.
१५. शेतकरी उत्पादक कंपनीला आर्थिक वर्ष अखेरीस लेखापरिक्षण अहवाल सादर करवा लागेल तसेच ६ महिन्यांनी संचालक मंडळाची मान्यता असलेला P & L व cash flow statement सादर करावे लागेल.
१६. प्रस्तावित कामांसाठी आवश्यक त्या परवानग्या व परवाने (उदा. निविष्ठा विक्री परवाना, थेट पणन परवाना, शॉप ऍक्ट परवाना, निर्यात परवाना इ.) शेतकरी उत्पादक कंपनीला घ्यावा लागेल.
१७. GIU निधीचा गैरवापर, अपहार, अव्यवस्थित नोंदी अपुर्ण हिशोब इ. कारणांसाठी निधी वितरण थांबवू शकेल किंवा निधीची तात्काळ परतफेड करणेबाबत संबंधितांना सुचित करेल. आवश्यक तेथे दंड व्याज आकारण्याचे अधिकार GIU ला असतील.

१८. निधीचा वापर व अंमलबजावणी याची GAU कडून नियमित तपासणी करण्यात येईल व आवश्यक तेथे मार्गदर्शक सुचना करण्यात येतील.

**ब. खालील बाबींसाठी निधी वितरित करण्यात येईल.**

- १) एकत्रीत निविष्ठा खरेदी व त्यांचे वाटप अथवा विक्री;
- २) शेतमालाचे एकत्रीकरण / प्रतवारी / पॅकिंग / ब्रॅन्डींग व विक्री;
- ३) शेतमालाची थेट विक्री (किरकोळ अथवा ठोक स्वरूपात);
- ४) शेतमाल साठवणूक;
- ५) शेतमाल प्रक्रिया व विक्री;
- ६) शेतमालासाठी वाहतुक व्यवस्था;
- ७) शेतकरी उत्पादक कंपनीच्या कृतीक्षेत्र येणा-या इतर बाबी.

**क. निधी मंजूरीची प्रक्रिया.**

१. शेतकरी उत्पादक कंपनी (FPC) कडून सविस्तर प्रकल्प अहवालसह प्रस्ताव GAU कडे सादर करणे.
२. प्राप्त प्रस्तावाची GAU कडून छाननी.
३. पात्र प्रस्तावांना GAU कडून मान्यता.
४. प्रकल्पाकडून तयार होणारे / अस्तित्वात असलेल्या मालमत्तांचे परिक्षण व GAU मार्फत इनामहमी (Indemnity Bond) घेणे.
५. कामाच्या प्रगतीच्या टप्प्यानुसार GAU कडून निधीचे वितरण.
६. GAU प्रकल्पाच्या कामकाजीच्या प्रगतीचे अभिलेख ठेवेल व देखरेख करेल.
७. मागील निधीचा पूर्णपणे वापर झाल्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र GAU ला प्राप्त झाल्यानंतर पुढील हफत्याचे वितरण करण्यात येईल.
८. शेतकरी उत्पादक कंपनी पारदर्शी खरेदी प्रक्रिया राबवेल, आवश्यक नोंदवह्या, रोकपुस्तके, अभिलेख जतन करेल.
९. GAU ला शेतकरी उत्पादक कंपनीच्या अभिलेखांची व कामांची तपासणी करण्याचा अधिकार असेल.

**ड. निधीची परतफेड**

- १) एकरकमी अथवा प्रस्तावात नमुद केल्यानुसार कमाल चार टप्प्यात निधीची परतफेड करणेत येईल.
- २) GAU शेतकरी उत्पादक कंपनीनिहाय निधी वितरण व परतफेड याची नोंद ठेवेल तसेच मासिक जमाखर्च पत्रक बनवेल.
- ३) शेतकरी उत्पादक कंपनी स्तरावर देखिल असेच अभिलेख जतन केले जातील.
- ४) GAU या निधीचे अभिलेख स्वतंत्रपणे ठेवेल व त्याचे दरवर्षी लेखापरिक्षण सनदी लेखपालाकडून करून घेण्यात येईल.

\*\*\*\*\*